

V. Košič: Gvozdansko - Vukovar - veliki sat povjesti

Autor Administrator

...Danas naša borba u prvom redu treba biti borba za istinu. Istina, istina i samo istina, cjelovita istina – pravo je i najbolje naše oružje i jedino što nas treba učiti što se stvarno nama dogodilo ili nije dogodilo, kad smo na vlastitoj koži osjetili otimanje i komadanje naše Domovine. Nitko nije ovlašten da preuzme istinu ni za koji tobože višnji cilj, da na lažima stvara privid dobrih odnosa, a previđa istinu...

Draga braćo i sestre,
poštovani branitelji i predstavnici udruga proizšlih iz Domovinskog rata,
poštovani predsjednici Žrtvoslovnog društva, dragi prijatelji!

Danas slavimo ovu svetu misu u crkvi sv. Apostola Filipa i Jakova u Gvozdanskom podno ruševina staroga grada u kojemu su prije 433 godine izginuli branitelji ove utvrde važne za obranu domovine Hrvatske. Znamo tu slavnu povijest, koju smo došli komemorirati, ali si ju želimo ponovno i ponovno dozvati u pamet jer od nje možemo puno naučiti i za naše "hic et nunc - ovdje i sada".

Ovo je područje uz rijeku Unu bilo na samoj granici s Osmanlijskim Carstvom, kada se naime ono u 15. st. proširilo na ove krajeve padom Bosne 1463., pa porazom na Krbavskom polju 1493. Tada je granica uskoro uspostavljenog bosanskog pakaluka i južno od Une, a Turci su se neprestano zalijetali železni zauzeti i ove krajeve. Stoga su hrvatski veliki i ubi, graditelji i gospodari Zrina, po njemu prozvani i Zrinski sagradili i ovaj grad Gvozdansko i ovdje utvrdili obranu pred osmanlijskom najezdom.

Tako su Hrvati ovdje branili svoju domovinu, ali tako su ovdje Hrvati branili i Europu, te dobili naziv "Antemurale christianitatis" - predziđe kršćanstva", to su im ga dali sami rimski pape.

A onda je krenulo osvajanje sultana Sulejmana II. koji je krenuo na Siget gdje je Mehmet paša Sokolovića 1566. ostvario - rekli bismo - "pirovu" pobjedu. Hrvatski je knez Nikola ubi pao u toj obrani, ali je slomljena obrana turskog osvajanja. Ipak deset godina kasnije tj. 1576. nastavilo se s osvajanjem, te je Ferhad-beg Sokolovića uspio osvojiti velik dio područja između Une i Kupe; samo su još odoljevale tvrđave Zrin i Gvozdansko. Godine 1577. pade i Zrin, o čemu Pavao Ritter Vitezovića u svojoj Kronici piše: "Zrin grad Mihoćaka Meseca zavjeli su zlahka, branili ga Peter Kamenjan." Još je ostao samo grad Gvozdansko.

Ferhad-beg započeo je opsadu Gvozdanskoga 3. listopada 1577. Gvozdansko se našlo u obruču jer su svi ostali gradovi u okruženju već pali u turske ruke. Koliko li nas ovo stradanje podsjeća na Vukovar 1991.! Tri mjeseca trajala je opsada Gvozdanskoga, tri mjeseca neprijatelji su jurili na Vukovar. Turaka bijaše 5 tisuća, a branitelja u Gvozdanskom svega 3 stotine. Bio je omjer dakle višegodišnji nego 15 na jednoga. U Vukovaru je taj omjer bio još veći - 20 na jednoga: na 4 tisuće branitelja nasrtalo je od 80 tisuća napadača. I palo je Gvozdansko i pao je Vukovar. Ali poput Sigeta te su bitke slomile napadača i njihovu silu. Kako je obrana Gvozdanskoga slomila agresorsku silu?

Nakon što su Turci više od tri mjeseca pokušali osvojiti utvrdu, i nakon što su baš na Božić 1577. pozvali branitelje na predaju koju ovi nisu prihvatili, u zadnjem juriš u 13. siječnja 1578. branitelji im nisu više pružili nikakav otpor. Osvajači su provalili u grad i imali što vidjeti: svi su branitelji bili mrtvi, od rana što od gladi što od smrzavanja. Ali nitko se nije predao, nitko odustao od obrane. I sam je Ferhad-beg ostao zadivljen tim prizorom te je zapovjedio da se potraži katoličkog svećenika i po katoličkom obredu da se sahrane izginuli branitelji Gvozdanskoga. Bio je to znak poštovanja prema herojskoj obrani koju su pokazali hrvatski ratnici. Oni su radije ponosno svi pali u obrani Domovine negoli da se sramotno predaju tuđincu. To je bila moralna i duhovna pobjeda!

A mi danas? Možemo li nešto naučiti od branitelja Gvozdanskoga? Da li dovoljno prepoznavamo, cijenimo i slijedimo njihova plemenita načela i spremnost žrtvovati se do smrti za Domovinu? Kad gledamo kako se postupa prema braniteljima Vukovara, ali i ne samo Vukovara, kako se ne vrednuje pravedna obrana Domovine i ono što se krvlju branilo ni za što predaje onime koji ne mogu prihvatiti i cijeniti ono što je oduvijek našo, pitamo se: Imamo li dovoljno ponosa, da li možemo biti dostojniji potomci naših slavni predaka? Mi trebamo biti ponosni jer mi smo pobjednici!

Valja nam danas još spomenuti i drugo i treće razaranje odnosno opsade Gvozdanskoga: drugo je bilo u prosincu 1941. kad su Srbi spalili mjesto i pobili od 300 tadanjih stanovnika njih 50; treće je stradanje bilo 1991. kad je ponovno mjesto razoreno i narod bio prognan. Ali mi smo se vratili, tu smo!

Naša borba, braćo i sestre, danas nije višestruko oružana i ne traži od nas takav oblik žrtve kakav su prinijeli na oltar Domovine branitelji Gvozdanskoga. Nadamo se, premda se nikada sigurno ne može reći da su ta vremena zauvijek prošla, budući da smo i prije 20 godina mnogi tako mislili, a ipak smo doživjeli krvavu agresiju i rat s ogromnim žrtvama i strašnim razaranjima. Danas naša borba u prvom redu treba biti borba za istinu. Istina, istina i samo istina, cjelovita istina – pravo je i najbolje naše oružje i jedino što nas treba učiniti što se stvarno nama dogodilo ili nije dogodilo, kad smo na vlastitoj koži osjetili otimanje i komadanje naše Domovine. Nitko nije ovlašten da preuzme istinu ni za koji tobože višestruki cilj, da na lažima stvara privid dobrih odnosa, a previđa istinu. Drugo naše oružje, kojim nam se valja danas boriti i tako čuvati i unaprjeđivati slobodu, jest: pravda. Pravda nije ni nova ni stara, nije na prodaju i ne podliježe mijenjanjima nikakvih političkih arbitara kojima je prije svega stalo do zadovoljenja vlastitih političkih interesa. Pravda je dati svakome što mu pripada, ni višestruko ni manje. Stoga ona mora biti norma za sve, ili je uopće nema. Gospodin Isus Krist rekao je: "Blago gladnima i žednima pravедnosti, oni će se nasititi." (Mt 5,6).

Da bismo pak ustrajali u toj borbi za slobodu, vođeni istinom i pravdom, valja nam se boriti hrabro. Hrabrost nije odsutnost straha, nego ustrajnost u borbi za ono što je dobro, bez obzira na strah i veličinu žrtve koja se od nas traži. Ugledajmo se, braćo i sestre, u hrabre branitelje Gvozdanskoga! Oni nam poručuju da nitko ne može zaslužiti jedan narod, da nitko ne može nametnuti nikakvu laž niti nepravdu onima koji su hrabri u spremnosti da nasilniku ne dopuste da ih nadvlada. I nasilje nikad neće nadvladati!

Vjerujte i vi, branitelji! I budite ponosni što ste branili Domovinu kad je bilo najteže, kad nisu svi poput vas, bili spremni braniti svoje obitelji, prijatelje, susjede, ali i one koje niste poznavali te na kraju i interese cijele Domovine! Vjerujte da se niste borili uzalud! Makar vam je toliko teško da se ne možete niti osvrtnuti na tolike laži, prijevare, krađe i bahatost onih koji su trebali nastaviti graditi ono čemu ste vi udarili solidne temelje.

Koliko li nas samo zadužuju naš mrtvi! Naš heroji Gvozdanskog, Vukovara, Petrinje, Hrvatske Kostajnice... Dubrovnika, Zadra, Siska! Oni su svoje učinili, a na nama je da ne pokvarimo njihovo djelo. Molimo danas Gospodina za njih, da im On udijeli vječnu nagradu na nebesima, ali molimo i za nas, da ih nikada ne zaboravimo, da se od njih učimo hrabrosti u borbi za istinu i pravdu, da nikada ne vjerujemo da nas neprijatelj može poraziti, pa bio on i 15 i 20 puta brojem već. Nikada pobjeda nije samo rezultat matematičke jednadžbe. Da bi se pobijedilo, potrebno je boriti se – rekao je već sv. Augustin. Da bi se pobijedilo, uz ljudsku treba nam i Božja pomoć! Kao – to kaže danas prorok Izaija u prvom èitanju: "Bog moj bijaše mi snaga." I zato je s Njime sve moguće.

Nedavno sam od jednog političara èuo izjavu: "Biskupe, mi smo dobili bitku, ali na žalost izgubili smo rat", rekao je. Ja sam prosvjedovao: Ja u to ne vjerujem! Mi smo se borili za pravicu i ne smijemo tako razmišljati. Mi smo izborili slobodu, a to je èinjenica. Kakva će nam ona biti, to ovisi o svima nama. Ali ne smijemo klonuti duhom, ako ima toliko kriminala – i to ne samo financijskog, nego na žalost još i višeg: političkog, moralnog i duhovnog, mi nećemo ići tim putem. Mi vjerujemo da je naša Domovina naš sretan dom koji želimo izgrađivati u istini i pravедnosti, u poštenju, marljivim radom i svojom požrtvovnošću – a prije svega vođeni vjerom da je moguće da ta Lijepa naša domovina zaista bude "sretna"! Antun Mihanović – to je veoma zanimljivo – u svojem je prvotnom tekstu naše himne, tj. pjesme "Moja domovina" ispjevao želju: "da bi vazda èasna bila!" Poslije je ta riječ "èasna" zamijenjena riječju "sretna".

No, pitamo

se: može li jedna zajednica biti sretna, pa tako i naša lijepa Domovina Hrvatska, ne bude li ona prvo èasna i poštena! A može li ona biti èasna, ako u njoj ne žive i bore se za nju èasni i pošteni ljudi? Sluša li smo danas Evanđelje u kojem nam je sv. Ivan apostol predstavio Isusova preteèu sv. Ivana Krstitelja. On je dobro znao tko je on, te jasno svima govorio: "Ja nisam Krist." I isticao razliku: "Ja vas krstim vodom, a on će vas krstiti Duhom Svetim." Znati svoje mjesto, svoje granice i priznati Drugoga višim od sebe, znak je istinitosti i, mogli bismo reći, poniznosti. Samo istinit i ponizan èovjek može spoznati Boga i drugima ga pokazati. Njegovo djelo bilo je pripremati put za Krista. I naš je to zadatak, dragi prijatelji: pokazati Spasitelja svojim životom, svojim iskrenim zalaganjem, svojom borbom za prave

vrijednosti, svojom hrabrošću, tj. ustrajnošću u traženju pravednosti. Samo tako æe Krist i nama doæi. Samo tako æemo ga biti sposobni i mi drugima pokazati. Možda mi i nismo svjesni, pa i ne trebamo to ni biti, da èinimo nešto veliko kad se svakodnevno zalažemo za poštenje, pravednost, istinu, kad se ne umaramo u borbi za dobro, kad mislimo na svoje bližnje, kada smo se spremni žrtvovati za druge i za Domovinu.

Danas smo zabrinuti kako se naša zemlja institucionalno nedovoljno brine o svojim braniteljima koji su obranili Domovinu i kojima dugujemo što ona postoji. Pozivam vas sve, draga braćo i sestre, dragi branitelji i svi ljudi dobre volje: ne dopustimo da se dogodi zamjena teza, da se ne zna tko je napadaè a tko žrtva, da se krvlju steèena sloboda iz dana u dan pažljivo èuva i brani! Pozivam vas sve, braćo i sestre, na molitvu za naše političke voðe da uvijek imaju na umu i nikada ne zaborave: da smo mi rod heroja, slobodoumnih i smjelih, ponosnih ljudi, kadri velikim srcem suprotstaviti se svakoj nepravdi i zlu, pa ne znam kako veliko ono bilo, jer znamo da ga svojom ljubavlju i hrabrošću možemo svladati i pobijediti.

Danas je velika odgovornost na svima nama. Najprije da ne dopustimo da se zaborave velikani naše prošlosti. Nadalje, da od njih neprestano uèimo da je život borba, te da od Gospodina našega, koji je stalno uz nas ako èinimo dobro, primamo hrabrost i snagu u borbi života za vrijednosti koje su vjeène.

Zato molimo, braćo i sestre, za sebe i za sve naše, za naše političare, za naše muškarce i žene, za obitelji naše, za djecu i mlade naše, za djedove i bake, za radnike i umirovljenike, za sve koji žive u Domovini našoj da budu hrabri i èasni u vršenju svojih obveza i svojih prava, da se ne pokolebaju nikakvim novim oblacima koji se ponovno u nekom obliku nadvijaju nad našim Domom, da hrabro kroèe naprijed s velikim pouzdanjem u Boga, jedinog našeg voðu i spasitelja.

Gvozdansko-Vukovar- veliki sat povjesti

Homilija sisaèkoga biskupa Vlade Košiæa,
crkva Svetih apostola Filipa i Jakova, 16. sijeènja 2011.